Regionrådsberedningen

SKRIVELSE
2022-11-09

RS 2022-0616

Regionstyrelsen

Yttrande över departementspromemorian Utökat informationsutbyte (Ds 2022:13)

Föredragande regionråd: Aida Hadzialic

Ärendebeskrivning

Finansdepartementet har remitterat ärendet *departementspromemorian Utökat informationsutbyte (Ds 2022:13)*, till Region Stockholm för yttrande.

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Finansdepartementet över promemorian Utökat informationsutbyte (Ds 2022:13).

2. Paragrafen justeras omedelbart.

Regionrådsberedningens motivering

Finansdepartementet har remitterat ärendet departementspromemorian Utökat informationsutbyte (Ds 2022:13), till Region Stockholm för yttrande. I promemorian lämnas förslag till lagändringar för att möjliggöra ökat informationsutbyte mellan myndigheter, kommuner och arbetslöshetskassor för att stävja felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen, bidragsbrott och arbetslivskriminalitet. Detta är angelägna ändamål.

Förslaget är att i allt väsentligt tillstyrka utredningens författningsförslag. Utredningens förslag till en ny generell sekretessbrytande bestämmelse i 10 kap. 15 a § offentlighets- och sekretesslagen (OSL) behöver däremot ses över. Det förs inget resonemang om sekretessreglerna rörande PKU-biobanken och PKU-registret samt färdtjänsten i utredningen. Dessa sekretessregler måste anges bland de paragrafer i OSL som ska undantas från den nya bestämmelsens tillämpningsområde.

Regionrådsberedningen föreslår därför regionstyrelsen att besluta att Regiondirektörens tjänsteutlåtande ska utgöra Region Stockholms yttrande.

Beslutsunderlag

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande
2. Sammanfattning av Departementspromemorian Utökat informationsutbyte (Ds 2022:13)

Aida Hadzialic

Regionledningskontoret
Robert Larsson

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2022-10-14

RS 2022-0616

Regionstyrelsen

Yttrande över departementspromemorian Utökat informationsutbyte (Ds 2022:13)

Regionledningskontorets förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Finansdepartementet över promemorian Utökat informationsutbyte (Ds 2022:13).

2. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Finansdepartementet har remitterat ärendet *departementspromemorian Utökat informationsutbyte (Ds 2022:13)*, till Region Stockholm för yttrande. I promemorian lämnas förslag till lagändringar för att möjliggöra ökat informationsutbyte mellan myndigheter, kommuner och arbetslöshetskassor för att stävja felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen, bidragsbrott och arbetslivskriminalitet.

Region Stockholm tillstyrker i allt väsentligt utredningens författningsförslag. Utredningens förslag till en ny generell sekretessbrytande bestämmelse i 10 kap. 15 a § offentlighets- och sekretesslagen (OSL) behöver däremot ses över. Det förs inget resonemang om sekretessreglerna rörande PKU-biobanken och PKU-registret samt färdtjänsten (25 kap. 15 § OSL och 29 kap. 6 § OSL) i utredningen. Dessa sekretessregler måste anges bland de paragrafer i OSL som ska undantas från den nya bestämmelsens tillämpningsområde.

Bakgrund

Finansdepartementet har remitterat ärendet *departementspromemorian Utökat informationsutbyte (Ds 2022:13)*, till Region Stockholm för yttrande.

Utredningen lämnar i betänkandet förslag som syftar till att åstadkomma ett utökat informationsutbyte mellan statliga och kommunala myndigheter och andra organ som omfattas av offentlighets- och sekretesslagen (2009:400, OSL). Syftet med förslagen är att undanröja vissa hinder för

informationsutbyte och sekretess mellan myndigheter, kommuner och arbetslöshetskassor som finns i dagens lagstiftning och att därigenom skapa bättre verktyg för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen, bidragsbrott och arbetslivskriminalitet. Förslagen, som föreslås träda i kraft den 1 juli 2023, kan delas in i fyra övergripande delar:

1) En ny generell sekretessbrytande bestämmelse föreslås i 10 kap. 15 a § OSL som, med vissa angivna undantag, möjliggör för myndigheter att utbyta sekretessbelagda uppgifter till skydd för enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om uppgifterna behövs för att den mottagande myndigheten ska kunna fullgöra författningsreglerad verksamhet.
2) En ny bestämmelse föreslås i 6 kap. 5 a § OSL, som gäller att myndigheter ges utökad möjlighet att *på eget initiativ* lämna ut offentliga uppgifter, om uppgiften kan antas vara av betydelse för att den mottagande myndigheten ska fullgöra sin verksamhet.
3) Nya sekretessbrytande uppgiftsskyldigheter föreslås som berör Arbetsförmedlingen, CSN, Försäkringskassan, Migrationsverket, Pensionsmyndigheten, Skatteverket och kommunerna.
4) Förslag lämnas också om utökade möjligheter till elektroniskt informationsutbyte på annat sätt än direktåtkomst för Arbetsförmedlingen och CSN. Utöver dessa delar lämnar utredningen ett särskilt förslag som gäller Migrationsverkets tillgång till lägenhetsregistret.

Författningsförslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2023.

Region Stockholms yttrande
Det är angeläget att felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen och andra närliggande offentliga ersättningar, bidragsbrott och arbetslivskriminalitet motverkas. Region Stockholm välkomnar att de rättsliga förutsättningarna för informationsutbyte förbättras och tillstyrker i allt väsentligt utredningens författningsförslag.

När det gäller rättsliga hinder för ett effektivt och ändamålsenligt informationsutbyte konstaterar utredningen att den sedan länge införda generalklausulen i 10 kap. 27 § OSL ska tillämpas restriktivt. Bestämmelsen medger att uppgifter utbyts i situationer där det är uppenbart att intresset av att uppgifterna lämnas ut har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda. Regeln var tänkt att fungera som en ventil för informationsutbyte i fall där det inte finns andra tillämpliga

sekretessbrytande bestämmelser. Ett rutinmässigt uppgiftsutbyte av sekretessbelagda uppgifter ska i regel vara särskilt författningsreglerat.

Generalklausulen anses av flera myndigheter som svårtillämpad samtidigt som befintliga bestämmelser om sekretessbrytande uppgiftsskyldighet i vissa fall uppfattas som för detaljerade. Vid den intresseavvägning som befintlig generalklausul kräver ska hänsyn bland annat tas till i vilken mån uppgifterna är skyddade hos den mottagande myndigheten. Det innebär att sekretessbelagda uppgifter som kan antas vara nödvändiga för en annan myndighet i vissa fall ändå inte kan lämnas ut.

Region Stockholm instämmer i behovet av en ny generell sekretessbrytande bestämmelse i 10 kap. 15 a § OSL, som ska gälla vid sidan av den redan befintliga generalklausulen i 10 kap. 27 § OSL. Region Stockholm lämnar i det följande en kort beskrivning av det närmare innehållet i den föreslagna nya bestämmelsen i 10 kap. 15 a § OSL, och därefter vissa reservationer när det gäller utformningen av paragrafen. Övriga författningsförslag föranleder inte några särskilda kommentarer från Region Stockholms perspektiv då de främst rör det statliga myndighetsområdet, kommuner och arbetslöshetskassor.

Närmare om förslaget till ny bestämmelse i 10 kap. 15 a § OSL
Den föreslagna bestämmelsen innehåller regler om när sekretess som skyddar enskilda kan brytas om det behövs för att den mottagande myndigheten ska kunna fullgöra sin författningsreglerade verksamhet. I begreppet författningsreglerad verksamhet ryms enligt utredningen också sådan samverkan som myndigheterna deltar i tillsammans med andra myndigheter, utifrån sina respektive författningsreglerade verksamhetsområden.

Bestämmelsen omfattar samtliga myndigheter och innebär att uppgifter ska få lämnas ut både på begäran från den myndighet som har behov av uppgiften och på eget initiativ från den myndighet som förfogar över uppgiften. Bestämmelsen medför inte att den myndighet som förfogar över uppgiften har en skyldighet att lämna ut uppgifter på eget initiativ. Inte desto mindre framhålls det i utredningen att om en myndighet vet att en annan myndighet behöver uppgifterna så bör uppgifterna lämnas ut på eget initiativ om övriga förutsättningar är uppfyllda. Den föreslagna bestämmelsen omfattar, till skillnad från den befintliga generalklausulen i 10 kap. 27 § OSL, också uppgiftsutbyte som sker rutinmässigt. I bestämmelsens tredje stycke görs vissa viktiga undantag från paragrafens

tillämpningsområde. På hälso- och sjukvårdsområdet räknas sekretessbestämmelserna i 25 kap. 1–8 §§ OSL upp.

För uppgifter som faller inom bestämmelsens tillämpningsområde ska prövning alltid ske innan eventuellt utlämnande. Utlämning ska inte ske om övervägande skäl talar för att det intresse som sekretessen ska skydda har företräde framför intresset av att uppgiften lämnas ut till den andra myndigheten. Enligt utredningen kan en bedömning göras utifrån de behov av sekretess som typiskt sett finns för en viss kategori av uppgifter.

Region Stockholms synpunkter på den föreslagna bestämmelsen i 10 kap. 15 a § OSL
Region Stockholm ser positivt på att onödiga hinder i den nuvarande lagstiftningen för myndighetssamverkan undanröjs i syfte att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen, bidragsbrott och arbetslivskriminalitet. Med de reservationer som anges nedan tillstyrks att en ny generell sekretessbrytande bestämmelse införs i 10 kap. 15 a § OSL.

Den nya bestämmelsens syfte framgår inte av den föreslagna ordalydelsen, vilket kan få till följd att bestämmelsen kan komma att tillämpas i andra sammanhang än de som utredningen avser. Enligt Region Stockholm behöver det övergripande syftet klargöras i bestämmelsens ordalydelse så att tillämpningsområdet därigenom tydligt avgränsas till informationsutbyten som behövs för korrekta beslutsunderlag, stävjande av bidragsbrott och arbetslivskriminalitet et cetera.

När det gäller den närmare avgränsningen av bestämmelsens tillämpningsområde är det vidare mycket viktigt att analysera de sammanhang där sekretess till förmån för enskilda är så viktig att upprätthålla även gentemot andra myndigheter, att ett uttryckligt undantag från bestämmelsens tillämpningsområde måste göras. Region Stockholm ställer sig tvekande till att utredningen tillräckligt noga har analyserat vilka undantag som behöver anges i bestämmelsens tredje stycke.

Det förs i utredningen inte något resonemang om sekretessreglerna rörande PKU-biobanken och PKU-registret eller färdtjänsten (25 kap. 15 § OSL och 29 kap. 6 § OSL). Uppräkningen av undantag i 10 kap. 15 a § tredje stycket omfattar enligt utredningens förslag inte någon av dessa bestämmelser. Den förstnämnda bestämmelsen skyddar mycket integritetskänsliga uppgifter om enskilda som sannolikt har mycket liten, om någon, betydelse vid myndighetssamverkan rörande felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen, beivrande av arbetskriminalitet m.m. De uppgifter om en

enskild eller närstående som omfattas av färdtjänstsekretess kan eventuellt ha större betydelse för det i utredningen eftersträvade syftet. Då bestämmelserna inte omnämns i utredningen är det oklart om det är avsiktligt som de inte räknas upp bland undantagen i det tredje stycket.

Den vid Karolinska Universitetssjukhuset inom Region Stockholm belägna PKU-biobanken och dess register är en nationell angelägenhet som ställer särskilt höga integritetskrav. Detta återspeglas i de stränga krav rörande befattningen med vävnadsprover från PKU-biobanken som finns i 5 kap. lagen om biobanker i hälso- och sjukvården m.m. (2002:297) och de i stort sett oförändrade reglerna i 7 kap. av den nya biobankslag som föreslås träda i kraft 2023 (prop. 2021/22:257). Sträng sekretess råder vilket innebär att personuppgifter som hanteras i verksamheten vid PKU-biobanken och PKU-registret omfattas av samma starka skydd som gäller för uppgifter inom den individinriktade hälso- och sjukvården enligt 25 kap. 1 § OSL. Den sistnämnda bestämmelsen är uttryckligen undantagen i utredningens förslag till ny bestämmelse i 10 kap. 15 a § tredje stycket. Om PKU-biobanken och dess register får användas i brottsutredande syften (jfr Prop. 2021/22:257 s. 84 f, Framtidens biobanker, SOU 2018:4, s. 397 ff. och Högsta domstolens avgörande i NJA 2018 s. 852) blir däremot, i avsaknad av uttryckligt undantag i den nya bestämmelsens tredje stycke, oklart.

Region Stockholm fattar genom dess färdtjänstnämnd beslut om färdtjänsttillstånd. Färdtjänstsekretessen innebär att stark sekretess gäller i ärende om tillstånd till färdtjänst enligt färdtjänstlagen för uppgift om en enskilds personliga förhållanden. Skaderekvisitet har utformats efter förebild av sekretessen inom socialtjänsten, det sekretessområde till vilket färdtjänstverksamheten ursprungligen delvis hörde (se prop. 1996/97:115 s. 47 f.). Inte heller färdtjänstsekretessen i 29 kap. 6 § OSL räknas upp bland undantagen från den föreslagna bestämmelsens tillämpningsområde. Region Stockholms bedömning är att det finns risk att de personer som har färdtjänst utnyttjas av andra personer om deras uppgifter blir mer tillgängliga än vad de är idag.

Enligt Region Stockholms måste såväl sekretessreglerna rörande PKU-biobanken och PKU-registret som färdtjänsten anges bland de paragrafer i OSL som ska undantas från den nya bestämmelsens tillämpningsområde.

Ekonomiska konsekvenser
Beslutet bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser för Region Stockholm.

Carina Lundberg Uudelepp
Regiondirektör

Rickard Sundbom
Administrativ direktör

Beslutsunderlag

1. Sammanfattning av Departementspromemorian Utökat informationsutbyte (Ds 2022:13)

Beslutsexpediering

1. Finansdepartementet

Godkänd av Carina Lundberg Uudelepp, 2022-10-14

Sammanfattning

Uppdraget

Utredningen har utvärderat möjligheterna till informationsutbyte mellan myndigheter, kommuner och arbetslöshetskassor.

I en delrapport har utredningen gjort en sammanställning av tidigare förslag och en kartläggning av behov av ytterligare informationsutbyte för att säkerställa att myndigheter, kommuner och arbetslöshetskassor har tillgång till den information om enskilda personer och företag som de behöver för att fatta korrekta beslut i fråga om ersättningar från välfärdssystemen, och för att motverka arbetslivskriminalitet. Utredningen har i sin slutrapport bedömt om det finns behov av ändrade regler avseende sekretess eller behandling av personuppgifter, för att få till stånd ett mer ändamålsenligt och effektivt informationsutbyte, samtidigt som behovet av skydd för den enskildes personliga integritet beaktas. Utredningen har i de fall där det bedömts lämpligt föreslagit nödvändiga författningsändringar.

Delrapporten

I delrapporten görs en analys av vad som begränsar eller hindrar ett effektivt och ändamålsenligt informationsutbyte mellan myndigheter, kommuner och arbetslöshetskassor. De identifierade orsakerna varierar och bilden av vad som hindrar eller begränsar informationsutbytet är mångfasetterad. De rättsliga hindren är de mest framträdande. Vid sidan av rättsliga hinder handlar det om hinder förknippade med tekniska förutsättningar och hinder kopplade till tillämpningen av regelverket.

När det gäller rättsliga hinder för ett effektivt och ändamålsenligt informationsutbyte konstaterar utredningen att befintliga sekretess-

brytande bestämmelser inte medger att uppgifter av betydelse för en annan myndighet utbyts i tillräcklig omfattning. T.ex. är tillämpningsområdet för generalklausulen i offentlighets- och sekretesslagen (OSL) för begränsat och befintliga bestämmelser om uppgiftsskyldighet är i vissa fall för detaljerade. Uppgifter behöver i större utsträckning få lämnas på initiativ av den som förfogar över uppgiften. Regelverken om hur personuppgifter får behandlas utgör ytterligare en begränsning för informationsutbyte.

Utredningens utgångspunkter

Mot bakgrund av utredningens analys i delrapporten av vad som hindrar informationsutbytet har utredningen formulerat ett antal utgångspunkter som lagts till grund för förslagen. Därutöver finns också ett flertal grundläggande utgångspunkter som utgör viktiga ingångsvärden för utredningens förslag.

Utredningen konstaterar att förtroendet för välfärdssystemen är centralt och att tillit till det offentliga är en av grundstenarna för ett väl fungerande samhälle. Förtroendet för den offentliga förvaltningen påverkas av flera faktorer. Utbetalningar från välfärdssystemen och andra närliggande offentliga ersättningar ska vara korrekta och endast ske till de mottagare som de är avsedda för. Ett bra företagsklimat och sund konkurrens bidrar för alla företag som bedriver seriös näringsverksamhet till tillväxt och jobbskapande. Felaktiga utbetalningar uppgår till betydande belopp. Arbetslivskriminalitet har bedömts vara ett omfattande och växande problem i samhället. Dessa samhällsproblem kan påverka förtroendet för den offentliga förvaltningen och riskerar, i förlängningen, att försämra tilltron till myndigheternas förmåga att hantera allmänna medel och utföra sina uppdrag. Det kan leda till att viljan att vara med och finansiera välfärdssystemen urholkas. Ett effektivt och ändamålsenligt informationsutbyte är därför betydelsefullt, inte bara ur ett statsfinansiellt perspektiv, utan också för att upprätthålla förtroendet för det allmänna och gemensamma.

Utredningen konstaterar att ett visst intrång i den personliga integriteten är nödvändigt för att upprätthålla viktiga samhällsfunktioner. Frågor om sekretess och informationsutbyte är nära kopplat till skyddet för den enskildes personliga integritet. När ett

intrång i den personliga integriteten ska bedömas måste en avvägning göras utifrån berörda intressen. Det intrång i den enskildes personliga integritet som ett utökat informationsutbyte innebär, ska vägas mot möjligheterna för myndigheter och andra organ som omfattas av OSL, t.ex. arbetslöshetskassor, att fullgöra sina uppdrag. Skyddet för den enskildes personliga integritet bör generellt sett inte ges en så stark ställning att utförandet av viktiga samhällsfunktioner försvåras. Det bör inte heller ske till priset av en alltför hämmande inverkan på samarbetet mellan vissa myndigheter.

Statliga och kommunala myndigheter ska inom sitt verksamhetsområde samverka och bistå varandra. För att detta ska kunna upprätthållas i praktiken, behöver de som samverkar ha de verktyg som är nödvändiga för att syftet med samverkan ska kunna uppnås. Det är därför viktigt att anlägga ett myndighetsövergripande perspektiv och ge bättre förutsättningar att ta ansvar för helheten.

Regelverket bör vara begripligt och enkelt att tillämpa. Under de 40 år som gått sedan sekretess mellan myndigheter reglerades har författningarna ändrats och försetts med ett stort antal tillägg. Regleringen har till följd härav i delar blivit svåröverskådlig och delvis svårtolkad. Utredningen har därför haft ambitionen att i så stor utsträckning som möjligt åstadkomma en helhetslösning vad gäller myndigheters framförda behov. Samtidigt som regelverken om sekretess och personuppgiftsbehandling blivit alltmer svårtillämpade har samhällsutvecklingen gjort att behovet av informationsutbyte nu är större än tidigare. Utredningen har därför haft som utgångspunkt att reglera informationsutbytet genom bestämmelser som kan tillämpas mer generellt, i den utsträckning detta kan ske med ett godtagbart skydd för enskildas personliga integritet och ett godtagbart skydd för såväl privatpersoner som företag.

Regelverket om informationsutbyte ska också utformas så teknikneutralt som möjligt. En digital förvaltning ska vara en rättssäker och även i övrigt säker förvaltning. Det är viktigt att det finns stabila rättsliga förutsättningar för fortsatt utveckling av en digital förvaltning som samverkar såväl internt inom organisationer som i förhållande till andra.

Utredningen anser att det inte är en framkomlig väg, varken i ett sekretess- eller personuppgiftsperspektiv, att använda samtycke som grund för personuppgiftsbehandlingar i samband med ett utökat informationsutbyte.

De allmänna förvaltningsrättsliga principerna om legalitet-, objektivitet- och proportionalitet ska tillämpas på allt informationsutbyte medan förvaltningslagens bestämmelser i övrigt endast blir tillämpliga när väl ett ärende anses inlett. Utredningens utgångspunkt att lämna förslag om informationsutbyte så att högt ställda krav på en effektiv förvaltning tillgodoses, görs därför med beaktande av dessa principer.

Utredningens förslag

En ny generell sekretessbrytande bestämmelse införs

Utredningen anser att statliga och kommunala myndigheter samt de som jämställs med myndigheter enligt OSL bör ges förutsättningar att utbyta sekretessbelagda uppgifter i större utsträckning än i dag. Det finns ett omotiverat glapp mellan de undersökta statliga myndigheternas uppdrag och de rättsliga förutsättningarna för att genomföra det. Detsamma gäller i viss utsträckning för kommunala myndigheter och arbetslöshetskassor. Det innebär att i förhållande till myndigheters och arbetslöshetskassors uppdrag är de befintliga sekretessbrytande bestämmelserna inte tillräckliga för att säkerställa korrekta beslutsunderlag vid utbetalningar från välfärdssystemen. Motsvarande gäller de sekretessbrytande bestämmelser som reglerar myndigheters förutsättningar att samverka och utbyta information inom ramen för myndighetsgemensamma åtgärder mot arbetslivskriminalitet.

En generell möjlighet att lämna uppgifter som omfattas av sekretess till skydd för enskilda till en annan myndighet införs i 10 kap. OSL. Den nya bestämmelsen innebär att sekretess inte hindrar att uppgifter som en myndighet förfogar över lämnas till en annan myndighet, om uppgiften behövs för att den mottagande myndigheten ska kunna fullgöra sin författningsreglerade verksamhet.

Bestämmelsen innebär att uppgifter ska få lämnas ut såväl på begäran som på eget initiativ. Det innebär inte att den myndighet som förfogar över uppgiften har en skyldighet att lämna ut uppgifter på eget initiativ. Om en myndighet vet att en annan myndighet behöver uppgifterna bör dock uppgifterna lämnas ut om övriga förutsättningar är uppfyllda. Ett utlämnande av uppgifter på den

utlämnande myndighetens initiativ kan innebära att ett ärende hos den mottagande myndigheten initieras eller att uppgifterna används i ett redan pågående ärende. Informationsutbytet kan alltså ske både inom ramen för handläggning och inom myndigheters faktiska handlande.

Bestämmelsen bryter endast sekretess till skydd för enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden. Med enskild avses såväl en fysisk person som en juridisk person. Det innebär att sekretess som skyddar andra intressen inte bryts med stöd av bestämmelsen. Bestämmelsen omfattar uppgiftsutbyte som sker rutinmässigt. När det är motiverat med ett rutinmässigt uppgiftslämnande med stöd av bestämmelsen måste det göras en bedömning på förhand och den behöver inte avse en prövning i varje enskilt fall. Om utlämnandet avser en större mängd uppgifter som rutinmässigt behöver utbytas, får det förutsättas att myndigheterna i samråd med varandra, gemensamt tar fram lämpliga former för att se till att endast relevanta uppgifter utbyts.

Den sekretessbrytande bestämmelsen omfattar samtliga statliga och kommunala myndigheter samt de som enligt OSL jämställs med myndigheter.

Utöver de begränsningar som ligger i att utlämnande endast får ske om en annan myndighet behöver de aktuella uppgifterna för sin författningsreglerade verksamhet ska inte heller uppgifter lämnas om övervägande skäl talar för att det intresse som sekretessen ska skydda har företräde framför intresset av att uppgifterna lämnas ut. Det innebär att det finns en möjlighet att i särskilda fall beakta starka integritetsintressen rörande enskilda och känsliga uppgifter i en myndighets verksamhet. Kravet på övervägande skäl är ett uttryck för att behovet av ett utökat informationsutbyte normalt sett ska ha företräde framför andra intressen. Det är emellertid ett viktigt led i avvägningen mellan integritet och effektivitet att säkerställa att bestämmelsen inte går längre än vad som är motiverat och att skyddet för vissa uppgifter upprätthålls i situationer där t.ex. ett utlämnande kan framstå som olämpligt eller resultatet skulle framstå som stötande.

Den föreslagna regleringen påverkar inte tillämpningen av andra bestämmelser, t.ex. avseende myndigheters möjligheter att behandla personuppgifter. Sådana bestämmelser kommer alltjämt att gälla, även med den föreslagna bestämmelsen.

Även om den föreslagna bestämmelsen inte innebär en skyldighet att på eget initiativ lämna ut uppgifter till en annan myndighet har viss sekretess som ansetts särskilt angelägen att upprätthålla undantagits från bestämmelsens tillämpningsområde. Utredningen anser att de överväganden som gjorts avseende begränsningen av generalklausulens tillämpningsområde är giltiga även för en ny generell sekretessbrytande bestämmelse och att samma avgränsning därför bör gälla för den nu föreslagna bestämmelsen.

En utökad möjlighet att utbyta offentliga uppgifter

En ny bestämmelse som gör det möjligt för en myndighet att i större utsträckning på eget initiativ lämna ut offentliga uppgifter till en annan myndighet införs i 6 kap. OSL.

Utredningen konstaterar att uppgifter som är offentliga av lagstiftaren har bedömts vara av sådan karaktär att de inte ska omfattas av sekretess. Det finns redan i dag en skyldighet att lämna ut sådana uppgifter om en annan myndighet begär att få del av uppgifterna, så länge det inte hindrar arbetets behöriga gång (6 kap. 5 § OSL). Den föreslagna bestämmelsen kompletterar denna bestämmelse.

När offentliga uppgifter sammanställs och behandlas tillsammans med andra uppgifter kan detta anses utgöra ett intrång i den personliga integriteten. För att motverka en omotiverad spridning av offentliga uppgifter begränsas därför tillämpningsområdet för bestämmelsen till att avse uppgifter som kan antas vara av betydelse för den mottagande myndighetens verksamhet. Den föreslagna bestämmelsen innebär inte en skyldighet att på eget initiativ lämna ut uppgifter. Bestämmelsen ger utrymme för informationsutbyte i enskilda fall och för rutinmässigt informationsutbyte.

En utökad uppgiftsskyldighet i vissa fall

Utredningen bedömer att behovet av ett utökat informationsutbyte som framförts till utredningen i flera fall kommer att tillgodoses genom de förslag som redovisas ovan. Den sekretessbrytande bestämmelse som utredningen föreslår ska föras in i 10 kap. OSL är emellertid begränsad. Bestämmelsen innebär inte heller en skyldig-

het att lämna ut uppgifter på eget initiativ. Utredningen föreslår därför en särskilt författningsreglerad uppgiftsskyldighet i vissa fall.

En ny bestämmelse om uppgiftsskyldighet införs i förordningen (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Bestämmelsen innebär att Migrationsverket, Skatteverket och Centrala studiestödsnämnden (CSN) på begäran av Arbetsförmedlingen ska lämna uppgifter och som är av betydelse för ett ärende inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.

En ny bestämmelse införs i studiestödsförordningen (2000:655) och 21 § och 23 § förordningen (2017:532) om studiestartsstöd får nya lydelser som innebär att Arbetsförmedlingen på begäran av CSN ska lämna uppgifter som behövs för tillämpningen av 2 och 3 kap. studiestödslagen (1999:1395) och lagen (2017:527) om studiestartsstöd eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagarna. Vidare utvidgas den nuvarande uppgiftsskyldigheten för Migrationsverket gentemot CSN och Överklagandenämnden för studiestöd till att omfatta uppgifter som behövs för tillämpningen av 2 och 3 kap. studiestödslagen (1999:1395) och lagen (2017:527) om studiestartsstöd eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till de lagarna.

En ny bestämmelse om underrättelseskyldighet för kommunerna införs i socialtjänstlagen (2001:453). Bestämmelsen innebär att socialnämnden ska underrätta Försäkringskassan när beslut om insatser för enskilda upphör eller ändras om uppgifterna är av betydelse för ärenden som regleras i SFB (2010:110).

En ny bestämmelse införs också i utlänningsförordningen (2006:97). Förslaget innebär att Migrationsverket ska underrätta Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten om beslut att en person blivit avvisad eller utvisad när Migrationsverkets beslut har fått laga kraft och när beslutet har verkställts. Migrationsverket ska även underrätta Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten om att en persons uppehållstillstånd har löpt ut och uppgifter om att en enskild person inte ansökt om ett nytt tillstånd.

Informationsutbyte mellan myndigheter ska kunna ske elektroniskt

En stor del av de behov av utökat informationsutbyte som framförts till utredningen rör formerna för utbyte av personuppgifter. Flera statliga myndigheter och kommuner har framfört behov av att i

större utsträckning få utbyta personuppgifter elektroniskt och enligt ett förfarande som innebär ett annat sätt än genom direktåtkomst. Utredningen gör bedömningen att det finns omotiverade begränsningar eller hinder för såväl statliga som kommunala myndigheter att utbyta uppgifter elektroniskt. Därutöver görs bedömningen att det är nödvändigt för dem att kunna utbyta uppgifter elektroniskt i större utsträckning och att detta bör kunna ske elektroniskt på annat sätt än genom direktåtkomst. Utredningen lämnar förslag om en utökad möjlighet till elektroniskt utbyte för CSN och för Arbetsförmedlingen. Andra myndigheters behov av författningsändringar som rör behandling av personuppgifter för att åstadkomma ett effektivare informationsutbyte bereds inom Regeringskansliet och behandlas inte i utredningen.

Särskilt om Migrationsverkets behov av elektronisk åtkomst till lägenhetsregistret

Utredningen föreslår att Migrationsverket läggs till bland de myndigheter som får ha direktåtkomst till lägenhetsregistret. Migrationsverket får även ta del av uppgifter ur lägenhetsregistret på medium för automatiserad behandling. Förslaget innebär att Migrationsverket ges elektronisk åtkomst till lägenhetsregistret för kontroll av lämnade uppgifter. Utredningen föreslår även att uppgifter i lägenhetsregistret får behandlas för sådan verksamhet som staten eller en kommun ansvarar för.

Konsekvenser för den personliga integriteten

Utredningen lämnar flera förslag i syfte att åstadkomma ett utökat informationsutbyte mellan myndigheter och andra organ som jämställs med myndigheter enligt OSL. Förslagen väntas leda till att fler uppgifter utbyts mellan olika myndigheter. Ett utökat och mer omfattande informationsutbyte har påverkan på den personliga integriteten.

Utredningen bedömer att det integritetsintrång de olika förslagen innebär vid en intresseavvägning får accepteras och anses vara godtagbart. Utredningen anser vid en bedömning av respektive förslag att uppgifterna omfattas av ett tillfredsställande sekre-

tesskydd efter utlämnandet. De bestämmelser för hantering av frågor om bevarande och gallring som finns i dag är tillräckliga och behöver inte justeras med anledning av förslagen.

Utredningen har analyserat konsekvenserna för den personliga integriteten för att särskilt belysa förslagens redovisade samlade effekt för den personliga integriteten. I detta avseende konstaterar utredningen i avvägningen att informationsutbytet är en nödvändig förutsättning för att myndigheter samt sådana som enligt OSL jämställs med myndigheter får tillgång till uppgifter som de behöver i sin författningsreglerade verksamhet.

Ett effektivt och ändamålsenligt informationsutbyte är viktigt, inte bara ur ett statsfinansiellt perspektiv, utan också för att upprätthålla förtroendet för den offentliga förvaltningen. Intresset för att skydda det allmänna och gemensamma väger därför tungt. Utredningen konstaterar att medborgarna har förväntningar på det allmänna och att förtroendet för välfärdssystemens legitimitet är centralt. Informationsutbytet bör vara i takt med tiden och uppgifter behöver därför i större utsträckning kunna utbytas elektroniskt.

Utredningen anser att även den samlade effekten av utredningens förslag är förenlig med kraven på skydd mot oacceptabla intrång i den enskildes personliga integritet. Personuppgiftsbehandlingen är också nödvändig och tillåten på det sätt som krävs enligt artikel 6 i dataskyddsförordningen och 2 kap. 1 § brottsdatalagen. Utredningen anser att det inte finns några realistiska alternativa vägar för att nå samma resultat som är mindre integritetskänsliga. Vidtagna och befintliga skyddsåtgärder får anses vara tillräckliga.

Övriga konsekvenser av förslagen

Utredningen bedömer att effektivitetsvinsterna överstiger kostnaderna för ett utökat informationsutbyte. Utredningen bedömer att förslagen kan förväntas leda till dels besparingar i form av minskade felaktiga utbetalningar (såväl avsiktliga som oavsiktliga) från utbetalande statliga myndigheter, kommuner och arbetslöshetskassor, dels effektivitetsvinster vid de utbetalande myndigheterna. Utredningen bedömer att förslagen om ett utökat informationsutbyte kommer att leda till att minska skattefelet eftersom myndigheternas kontrollverksamhet i vid mening kan förväntas bidra till att försvåra för

företag som drivs av oseriösa personer att anlita svart arbetskraft. En annan indirekt effekt är att konkurrensvillkoren förbättras för majoriteten av näringslivet som följer lagar och andra regler. I förlängningen kan förslagen om ett utökat informationsutbyte också väntas ge allmänheten bättre och säkrare service.

Utredningen anser inte att kommunerna behöver statlig finansiering för att förslagen ska genomföras eller att förslaget om kommunernas underrättelseskyldighet utgör ett oproportionerligt intrång i den kommunala självstyrelsen.

För arbetslöshetskassornas del kan eventuella kostnader som förslagen innebär förväntas vägas upp av de besparingar som förslagen möjliggör.

Vad gäller effekter för företag konstaterar utredningen att problem med fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet bedöms vara ett ökande problem, särskilt i vissa branscher. Företag som är verksamma inom sådana branscher möter konkurrens från oseriösa företag. När företag bryter mot uppställda lagar och regler får de fördelar gentemot sina konkurrenter. För seriösa företag kan det vara svårt att verka under sådana villkor. Det kan också antas att investeringsviljan är låg i branscher där det är känt att det förekommer osund konkurrens, vilket ytterligare hämmar möjligheterna för seriösa företag att verka och växa på en sådan marknad. Ett utökat informationsutbyte bidrar således till att fastslagna villkor inom näringslivet kan upprätthållas och att seriösa företag kan växa i branscher där de i dag möter osund konkurrens.

Utredningen bedömer att förslagen kommer att innebära positiva effekter för möjligheterna att motverka brottslighet och att de stärker det brottsförebyggande arbetet. Den effektivisering som förslagen i flera avseenden bidrar till kan dessutom frigöra resurser som kan användas åt mer djupgående utredningar där risken för fel är som störst vilket leder till att fler brott kan upptäckas.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Bestämmelserna bör träda i kraft den 1 juli 2023. Utredningen bedömer att det inte finns något behov av övergångsbestämmelser.